

KELLET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

A „KELET” előfizetési díja:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Főttér 4-ik szám, havá a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEBB CIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, havá az előfizetések és hirdetések bűldendőik.

Hirdetési díjak

Határozott nashozott gármond sor vagy annak tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyból és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Helyesen: Oppellik Alajos Stadt Stubenbautei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Haasenstein et Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. V. hirdetések felvételéi irod. Budapest és Sierwiter 6. sz.

Nyitóléri cikkek

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

A két ülés ellentéte.

Budapest, márcz. 17.

(Sr.) Aligha van nagyobb ellentét, mint a mi volt a képviselőház tegnapi és mai ülése között. Tegnap még egy rendkívüli szerencsétlenséget arra akart felhasználni az ellenzék nagy része, hogy csak a legnagyobb és legáltalánosabb baj által indokolt rendszabályhoz: — a fizetési moratoriumhoz nyuljon; ma már, mintha semmi bajunk nem lenne, mintha legsürgősebb feladatainkat nem anyagi és pénzügyi bajaink orvoslása képezné; követelte a polgári házasságot, a vallásszabadságot, és a vallási, tanulmányi alapok jogi természetű feletti határozatot. Mindhárom nagy és fontos kérdés, melyek megoldása bizonyára kívánatos is, de melyek mindig olyankor mérültek fel eddig, mikor az országnak a külügyekkel és pénzügyekkel nem volt annyi baja, az igazságügyi reformokkal nem volt egyetemes, az erdőtervény, közmunka, katonabeszabálóságot feletti reform nem volt annyira sürgetve, égetővé válva elkészítve, mint most. És ki tudja: e sok haladéknak nem volt-e meg az említett kérdések megoldására is jó hatása. Ha Deák Ferencz emlékeztetés nagy beszédének hatása alatt, közvetlenül, hozzá fog a törvényhozás, a vallásszabadság, polgári házasság és vallási, tanulmányi alapok jogi természetének vitatásához, megállapításhoz: lehet, hogy nem lettünk volna megkímélve ama társadalmi harcoktól, melyek azóta Svájcban, Németországban e téren kifejlődtek; és bizonyára nem fordíthatunk volna hasznunkra azon gyakorlati tapasztalatokat, melyeket a külföld 1870. óta, e téren sok baj árán szerzett. De ez sem bír arra, hogy a tanulmányi és vallási alapoknak, alkotmányunk szelleméből folyó meghatározást ne adjunk; nem tartoztat attól, hogy az állam, hatásköréből folyó felölöséget, a kormány ellenében, ezek kezelésére nézve is ne alkalmazzuk; de miután Trefort miniszter is kijelenté ma ennek szükségét, sőt Helfy indítványával szemben, ki amaz alapoknak a költségvetésbe felvételét indítványozta, megmondta, hogy a kérdésnek később napirendre tűzése ellen sincs kifogása, igen természetes, hogy az egész ellenzék belenyugodt e halasztásba; mert egyfelől: e nagytöbbségű kérdésnek incidentaliter elhatározása nem célszerű, másfelől, minden párt-kebelében oly szétágazók a kérdésnek jogi oldalára nézve a vélemények, hogy még a kezelésnek sokkal egyöntetűbben és kevesebb véleménykülönbséggel való ideiglenes elhatározása is nagyon megfontolandó; nehogy a kérdés lényege feletti ideológiai harc provokáltassék; mitől, hogy legkevésbé mi félünk pártszempontból, azt a mai ülés is bizonyítja; mert pártunkban bizonyára nincs, e tekintetben sem, oly éles ellentét; mint pl. az egyesült ellenzék tagjai közt; miről Molnár Aladár mai felszólalásának, saját pártja által való fogadtatása is mindenkit meggyőzhetett.

A polgári házasság és vallásszabadság is, a pártok kebelében és nem azok közt, véleménykülönbséget képező kérdéseket képeznek. De, hogy ezek közvetlen megoldásánál, a fentebb említett sürgős feladatok előtt napirendre tűzését, Irányi Dániel idealismusa lehetővé tartja, azon már csak azért sem csodálkozunk; mert rajta kívül, kevesen vannak, kik vele a sorrendre nézve megegyezhettek.

De ha a mai ülés a „jövő zenéjének” hangjait pengeté, a tegnapi ülés a jelen nyomorúságát festé és újra a szegedi vízzárral foglalkozott. Az igazságügyminiszter felhatalmazást kért a szegedi törvényszék területén, a katasztrófa által szükségessé válott, rendkívüli igazságügyi rendszabályokra. Perrendtartási határnapok, árverési határidők, stb. meghosszabbításáról, illetőleg a vis major által teremtetett tényleges jurisdicium jogi hátrányainak elhárításáról volt szó; melyeket concrete, részletesebben rendeltileg határozza meg az igazságügyminiszter. Ezek nem csak a hitelezőknek érdekelében vannak; mert hisz az alperes védelmére ép úgy szolgálnak; mint a felpere-sének. Tehát az ellenzék azon vádja, hogy csak a hitelezőket védik, egyáltalában nem áll.

Azonban az ellenzék többet követelt; fizetési moratoriumot kért. Mi is hajlandók lettünk volna erre, ha egyfelől, localisálható lenne; másfelől: előnyeinek nagyobb hátrányai nem lennének. De a háznak valamennyi neves

jogásza az ellenkezőt állítja. Az igazságügyi bizottságban még az ellenzékben sem volt egy tag sem, ki ez ellen nem tiltakozott volna; a tegnapi tárgyaláson pedig egy szóbali ügyvéd Eötvös Károly, és az egyesült ellenzék egyetlen jogász tagja volt a moratorium mellett; de az ellenzéki Szilágyi Dezső, Chorin, Pulszky nem, szóval, a ki csak ösmeri ez intézkedés jelentőségét, határozottan ellene volt. De hát ez nem gátolta meg b. Simonyi Lajost, hogy versenyezzen Eötvössel a „szegények” védelmében. Mintha a szegény takarékpénztől vagy váltó-adósságtól pénzt nem kaphat, nem sokkal inkább megérzi ezt; mintha a fizikai lehetetlenségre és nem a törvényre van bízva az, hogy hitelezőitől, ezek saját érdekében, fizetési haladékokat nyerjen. Hisz a bécsi, budapesti hitelezők önként megadták ezt; nem kelle törvény; de ha ezt hoztuk volna, az obligából felszabadítottuk volna azokat is, kiknek időhaladéka (mert másutt laknak) szükségük nincs; és az idegen hitelt teljesen elfordítottuk volna Szegedtől és vidékétől; pedig erre most legnagyobb szükség van.

Ez okok birtak rá a többséget, hogy pártkülönbség nélkül, a fizetési moratorium ellen legyen.

A szegedi katasztrófa alkalmából Stein Lőrincz, a nagyírú író és államtudós, nyílt levelet intéz a „N. Pr. Presse”-hez, melyben utal azon solidaritásra, melyet nagy szerencsétlenségek alkalmával egész Európa érez s mely Páris és Londont, Európa északi, nyugati és déli részeinek művelt társadalmát adakozásra indítja Szeged érdekében. Megjegyzni, hogy a lissaboni katasztrófa a múlt század közepén nem volt kisebb, mint a szegedi s az európai társadalom akkor még sem sietett egyetemes részvétét s jótékonyágát az inség enyhítésére kifejezni. (Lissabont 1755-ben földrengés érte. Addig egyike volt Európa legszebb, legnagyobb és leggazdagabb városainak, sőt alig volt párja. A földrengés mind a Tajó folyamának, mind a tengernek vizét rázendította a városra. A nép nagyrésze a quaire menekült, mely márványból volt építve, a quai el-süllyedt s 20.000 embert temetett el magával. Ma 80 ölnyi víz áll fölötte. A régi Lissabonból ma csak az Athema városrésze áll fenn a magas Monte de Castellen, a többi városrészt elpusztította az elemek hatalma.)

Stein azonban hangsúlyozza, hogy Európának és különösen Ausztriának jótéteményét nemcsak a pusztá hálaérzettel fokozhatjuk és tehetjük állandóvá, hanem szükséges lesz Európát meggyőznünk arról, hogy aloományai híven, rendszeresen, okosan s csakis a kijelölt és szükséges célra fordíttatnak. — Erre nézve szükségesnek tartja:

elsőször egy alkalmas közeg szervezetét, mely az inség enyhítésére befolyó összegekről rendszeres számadást vezessen, s azt hetenként Európa több lapjaiban hivatalosan közzé tegye; másodsor egy bizottság szervezetét, mely az összegek hovaforrása fölött őrködjék, azoknak elvszerű és rendszeres felhasználását ellenőrizze s erről is hetenként hivatalos értesítés tétessék közre;

harmadsor a bizottság ne csak a pillanatnyi inéget, hanem a legközelebbi jövő szükségleteit is szem előtt tartsa.

— A máramarosi románok felirata a főváros politikai körében örvendates visszhangot keltett. Ma délben az országházból egy 70—80 képviselő aláírásával ellátott üdvözlő távirat intéztetett Mihályka László alispánhoz. A távirat élteti „a máramaros megyei hazafis románokat, az alispánt és mindazokat, kik ragaszkodásukat az anyanyelvhez a hazaszeretettel és a nemzet iránti kötelességgel oly nemesen egyesíteni képesek.”

— A Boszniaiból hazatérő magyar csapatok teljes jegyzéke a következők:

A 37. (nagyváradi) József főherczeg nevével viselő gyalogezred Szerajevóól Eszékre; a 46. (szegedi) szász-meiningeni herczeg gyalogezred Travnikből Károlyvárosba; a 69. (székesfehérvári) Jelaics ezred Stolicából Zágrábra; a 6-ik (újvidéki) Coronini tartalékezred Szerajevóól Újvidékre; a 16-ik (varasdi) tartalék-ezred Prjedorából Belovár; a 32-ik (budapesti) tartalék-ezred Breoskáról Budapestre; a 38-dik Mollinári tartalék ezred Granicából Kecskemétre; a 78. b. Sokosevics tartalék-ezred Ottocsára helyezettnek áll.

Mindéz áthelyezések ápril. hó folytán fognak

meg történni. Azonkívül még a 71. (trencsini) Rossbacher tart.-ezred s a 78. (soproni) Knebel tartalék-ezred is visszatérnek Ottocsából, illetőleg Károlyvárosból, kiegészítő kerületeikbe.

A Boszniaiból kivonuló haszonhat zászlóalj helyébe három (a 16., 78. és 71.) sorozat meg 9 zászlóaljjal.

Megjegyeztük, hogy áprilisban s a hadgyakorlatok alkalmával több helyőrségváltás is fog történni; nevezetesen magy. ar ezredeknél aktépen, hogy áprilisban a 39. (debreczeni) Alexis hberczed Eszékől Temesvárra, a 43. (lugosi) Aloman ezred Trisatzból Polába, s a hadgyakorlatok alkalmával az 50. (gy.-fehérvári) gyalogezred Kolozsvárról Gyulafehérvárra, a 62. (marosvásárhelyi) gyalogezred Gyulafehérvárról Kolozsvárra megy. Több vadász-zászlóalj és lovasezred is helyőrséget váltottat. A huszárezredek azonban jelenlegi állomásaiuk maradtak.

Az egyetemek és a tanodák

a képviselőház márczius 18-iki ülésén.

A közoktatásügyi miniszterium költségvetése részletes tárgyalás alá vétetvén, az egyetem czimről felszólal

Mednyánszky Árpád b. kevesli, hogy hazánkban csak két orvosi szakiskola van s hogy ezek közül az egyiket, a kolozsvárit, kevesen látogatják. Ez utóbbit körülményit annak tulajdonítja, hogy itt sok a hiány. Nevezetesen kevés a tanár, az elmegyógyítást nem is tanítják, s a tan-székek betöltésénél nincs tekintet fordítva a szak-tudományra s specialitásra. De továbbá a kolozsvári egyetem orvosi karának nincs elegendő tan-anya, nincs elég beteg, — a melyeken a növendékek tanulhatnának. Ebből kitetszik, hogy ez egyetem inkább parodiája az egyetemnek.

A közegészségi törvény meghozatott, de az orvosok kellő díjazásáról nincs gondoskodva. A közegészi s körorvosi állomásokat monopolizálják a régi obhurgnak, ki a gyógyítástanban el vannak maradv. Azt kívánna, hogy közegészi vagy körorvosi hivatalos orvosi állást csak az nyerhessen, ki államvizsgáának vetette magát alá s kórházi bizonyítványt tud felmutatni. A kórházi orvosi állomások betöltésének módját helyteleníti. Az orvosi egyetem tanári karára kellene bízni az ily betöltéseknél a fölterjesztést. A városok kinevezé si jogával sok protecció jár. Felhoz egy példát. Nem rég a Rókus kórházban a belgyógyászati osztályban megürlt két állomás s mindkettőre 3—3 magántanár ajánkozott s mindamellet kineveztek oly orvost, ki derék ember, de annak, hogy szak-ember, semmikép sem adta jelét. Ugyan így történt ez a sebészeti osztálynál is. A protecció uralkodván mindentől, a szakemberek nem fejlesztethik magukat specialistákká s így lesz az a sok kontár, kikkel uton-utfélen találkozni. Ezért nem is tud nálunk fejlődni orvosi szakirodalom.

Trefort Ágoston miniszter úgy hiszi, hogy ő mindent elkövet, hogy az orvosi tudomány virágozhassék. Hogy a tanárok nem rosszak, azt a tanítványok confluxusa mutatja. A kolozsvári egyetemnek ismeri minden hiányát s ha az ország pénz bocsát rendelkezésre, szívesen fogja magasabb színvonalra emelni.

Egyetért a felszólalóval abban, hogy ha a magyar kulturát előbbre akarjuk vinni, még egy harmadik egyetemre van szükség.

Péchy Manó gr. tagadja, hogy a kolozsvári egyetem az egyetemnek parodiája volna, inkább Mednyánszky kritikája parodiája a kritikának. Vannak hiányai, de nincs helyén a pálcázás törni e nemzeti intézet fölött (Helyeslés jobbról.)

Mednyánszky Árpád br. személyes kérdésben visszautasítja a megrovást, mert tényekre alapítja kritikáját.

Sztójkovic Páter megengedi, hogy azok a fiúk, kik hazajönnek az iskolából, nem felelnek meg a letett rigorozum után a belső helyzett várakozásnak, de talán semmiféleszekben nem él egy kezdő fiatal ember oly nyomorulttan, mint egy kezdő orvos. Nem tud örülni annak, hogyvok ifjú adja magát orvosi pályára, mert kélpre az egyetemből nem tud kenyeret kapni.

Turgonyi Lajos a vizsgadíjak tekintetében szól föl, mely minden más tanulónál inkább sújtja az orvosnövendéket. Kérdi: nem lehetne-e ezen ügy segíteni, mint ez a tanárvizsgák testületnél is van, hogy az állam fizesse a vizsgálók munkadíját.

Királyi Pál védelme alá veszi a Rókus-kórházba kinevezett orvosokat. A fennálló szabályzat szerint csak oly egyén nevezhető ki e kórházhoz, ki már abban hosszabb ideig alkalmazásban volt.

A ház ezután az egyetemekre fölvetett összegeket elfogadja.

A József-műegyetem cziménél a pénzügyi bizottság javaslatára kimondja a ház: a miniszter utasíttatik, hogy a műegyetem építésére nézve az eddigi 37,000 frt. házbőrösszeg alapján készítsen javaslatot s azt még a jelen év folytatában a részletes tervekkel egyetemben terjeszse elő, hogy ez alapon a további intézkedések, esetleg póthitel kérésének segítségével, mielőbb foganatba vétethessenek.

Az államgymnásiumok cziménél felszólal Baross Gábor és utal arra, hogy a középiskolák iránt már volt a ház előtt egy törvényjavaslat, melyet a közoktatási bizottság tárgyalta is, de a miniszter abba hagyatta vele. E törvényjavaslat igen fontos, s azért kérdi: szándékozik e a miniszter a középiskolák szabályozására vonatkozó törvényjavaslatot előterjesztetni. (Helyeslés.)

Trefort Ágoston miniszter azt válaszolja, hogy a kérdéses törvényjavaslat négy éven át fekdűt a képviselőház előtt, a nélkül, hogy tárgyalásához hozzáfogott volna, és már ez mutatja, hogy a kivitel tekintetében a lehetetlenség csiráját és magvát magában hordja. Ennélfogva szükségesnek vélte e törvényjavaslatot visszatartani, mert nem fér össze sem a törvényhozás, sem a kormány méltóságával törvényeket hozni, melyeket aztán nem lehet végrehajtani. Ha e javaslat törvénynyé vált volna is, nem lehetett volna végrehajtani, már finansialis szempontból sem, ha csak a törvényjavaslat elfogadásával a ház a közoktatási miniszternek nem szavaz meg 3—400,000 forintot, hogy e törvényt végrehajthassa, mert különben e törvénynek nem volna hatása és a fenn álló iskoláknak 30—40 százalékát be kellene zánni. De különben törvényt hozni oly dolgokról, melyek ugyeszlóval folytonos fejlődésben vannak, veszedelmes dolog és mindig a létező ügy kárára válik.

Az országban minden pénzbeli és morális szegénység mellett vannak bizonyos fölösleges intézetek. A sok gymnasium mellett vannak reál-tanodáink, melyeknek feladatáról nem vagyunk egészen tisztában. Először is a reáliskolák reformját kell tehát keresztül vinni. Most sürgőtteték az ipari szakiskolák felállítását; továbbá léteznek polgári iskolák, melyek mint tegnap kifejeztetett, a közép tanodák egy nemét képezik. Mindenekelőtt összhangzásba kell hozni ez iskolákat, a feleslegeseket megszüntetni, a többit, egyiket is, másikat pedig átformítani. Ha a javaslat, mely már több ízben a képviselőház előtt fekdűt, törvénynyé canonisálatnánk, mielőtt ezen kérdések tisztába hoznánk, ez a tanügynek nagy kárára volna. Egyébiránt e törvényjavaslatnak van egy része, mely a felügyeletről szól és ezt maga is szükségesnek tartja, hogy törvénynyé váljék, de ezt a kellő orvossággal kell megtenni. E kérdésben az értekezleteket és tárgyalásokat megindította és mihelyt azon helyzetben lesz, hogy a felügyeletről törvényjavaslatot előterjeszthessen, meg fogja azt tenni.

Molnár Aladár: kénytelen a középiskolai törvényt sürgetni, mert a nélkül a középiskolai oktatás a kellő színvonalra nem emelhető s mert e tekintetben oly állapotok vannak s oly intézkedések tétettek, melyek már-már tarthatatlanok. Szeretné tudni, hogy a mit a miniszter egy év előtt még szükségesnek tartott, mért mondja most helytelennek, végrehajthatatlannak.

A főiskolai enquete kimutatta, hogy mindenekelőtt a középiskolai oktatást kell reformálni s rendezni. Maga is tapasztalatból mondhatja, hogy középiskolai állapotunk olyan, hogy a mely szülő teheti, külföldre küldi gymnásiumba gyermekét. Helyteleníti, hogy a miniszter a felvidéken megszüntetett panszláv gymnásium helyébe nem állított fel jó szellemű magyar gymnásiumot. Kéri a minisztert, hogy a középiskolai oktatás rendezésénél oly irányt kövessen, mely abban az oktatást intensíve emelje. Tudja — úgy mond — az ország igen nehéz anyagi körülményeit, de abból nem az következik, hogy a mi szükséges, a mi lehet, azt se tegyük meg, hanem az, hogy ne extensive, külterileg az intézetek szaporíttassanak, hanem a létezők fejlesztessenek.

Mikor azt meri mondani, hogy az országban nincs egyetlen egy gymnasium, a mely ugy volna felszerelve s berendezve, mint lennie kellene, ugy anyagi, mint szellemi tekintetben, mikor az országnak két egyeteme van, de az egyik oly nyomorultul van ellátva, hogy alig érdemi meg az egyetem nevet, akkor a miniszter nem lát szükségesebb dolgot, mint még egy harmadik egyetemet felállítani. (Igaz! a baloldalon.) Ezzel a közoktatási politikával akarja a miniszter ur a közoktatást fejleszteni? Ez is egy okkal több arra, hogy a törvényhozás vegye kezébe az ügyet.

Trefort Ágoston miniszter azt látja, hogy Molnár azt hiszi, hogy minden bajt törvényvel lehet jóvá tenni, hogy törvényvel oly virágzó helyzetbe fognak jutni iskoláink, mint külföldön. Egyébiránt e kérdésben komolyan indítja meg enqueteit utján a tárgyalást, s ha sikerül összehangzásba hozni a nézeteket ez ügyben, az eredményt bejelenti a háznak. Molnár igazolja azt, hogy ő (a miniszter) egy új tantervet dolgoztatott ki, mely által nemcsak a tanulók tulterhelteése fog elháríttatni, de a tananyag kellő felosztása által a siker biztosíva lesz. Kidolgoztatott egy részletes szabályzatot az átmenetre nézve is. Az új tanterv szerint a magyar nyelv elsajátítására s az abban való kiképzésre kellő suly van fektetve.

Méltóztattott t. képviselő ur — így folytatja — a sokat emlegetett panszláv gymnásiumok ügyét itt újra szóba hozni. Nem telt nekem örömm benne, — hogy azon gymnásiumokat be kellett zánni, s kértem is hitelt egy új gymnásiumnak ottan felállítására, de nem kaptam meg a kívánt hitelt. De ebből nem származott valami baj, mert ott elég gymnásium van. — Ott van egy nyolcz osztályú gymnásium Trencsénben s Losoncban is a jövő évben már a nyolczosztályos tálly meg fog nyitítani. E tekintetben is az, a mi a Föld földrajzi helyzete szerint szükséges, megtéttett. — Gymnásiumokban ott nincs hiány s én az új tanterv behozásától a tanításra nézve, sikert várok, a nélkül, hogy a kellő pénz hiányában egy törvényt rögtönözünk kellene, melynek a kellő pénzérő nélkül ugy sem lenne semmi eredménye.

A reáliskolák cziménél felszólal Tibád Antal s kívánja, hogy ez iskolák tantervébe véssék fel a latin és görög nyelv is, ha már nyolcz évesekké tétettek. Egyszermind sürgeti, hogy a Székely-Udvarhelyen felállított reáliskolának állandó épület emeltessek, mert most szét van hányva három épületben.

Trefort Ágoston miniszter óhajti, hogy az állandó épület létre jöjjön, de a pénzügyi kérdés itt a döntő. Az ügy most a belügyminiszteriumnál van. Meg fogja sürgetni.

Hogy a reáliskolai tanulók száma fogy, ennek két oka van. Az első az, mert a szülők az előbbi időben keresztül akarták bujtatni gyermekeiket az iskolákon, és könnyebbnek látták 6 évig tartani őket iskolában mint 8 évig, azért azelőtt a reáliskolába járatlák, most már azonban látják, hogy itt is 8 évig kell járni, és hogy a gymnásiumban mégis többet tanulnak a gyermekek és onnan nem csak egy, hanem több pályára léphetnek, és ez okozza a fogyatkozást a reáliskolákban. A második oka a tanulók fogyatkozásának pedig az, hogy mai nap az industrialis pálya már nem oly kecsesgőtt, mint a milyen néhány év előtt volt. A mi általában a reáliskola kérdését illeti, oly kérdés, melyet nagyon komolyan és alaposan kell fontolóra vennünk.

A szakiskoláknál felszólal Ráth Károly s örömmel szavazza meg az előirányzatot s egy-szersmind pedig kéri a minisztert, hogy a mestertinas ipariskolák országos szervezésének mi-kénti megoldására vonatkozó jelentést terjeszse be a kellő időben a háznak. Melleleg kifogásolja, hogy a miniszter az iparmuzeum felügyelő tanácsába épen csak szakértőket nem nevezett ki.

Trefort Ágoston miniszter kijelenti, hogy ama felügyelő bizottság csak ideiglenes, s ha valaki ebből kimaradt, kész azt utólag abba kinevezni. (Helyeslés.)

Ivánka Imre arra kéri a minisztert, hogy adasson magának az egyes vasutak által kimutatásokat, hogy melyik műhelyekben hány inas van, mily eredményvel nevelik, s kívánja, hogy a miniszter azokat a tisztviselőket, kik ezek nevelésében maguknak érdemeiket szereztek, jutalmazná meg.

A ház az előirányzatokat változtatlanul elfogadja s fél 3 órakor a tárgyalást holnapra halasztja, mire a képviselők a pénzügyi bizottság egy hiányzó tagjára beadják szavazatukat.

A holnapi ülés tárgyai lesznek: a szegedi kérvény, Bakay Nándor képviselőnek azzal kapcsolatos határozati javaslata, aztán folytatni fog a vallás- és közoktatásügyi miniszterium költségvetésének részletes tárgyalása, a közlekedési és pénzügyi bizottságoknak jelentései és a tvjavaslat a dályavinkorvezei vasut tárgyában. A szabályszerű időben az esetleg bejegyzendő interpellációk fognak megtétni, és Szende Béla honvédelmi miniszter ur felelni fog Németh Albert képviselő ur interpellációjára.

Ülés vége 2 óra 45 perczkor.

A vallásszabadság és polgári házasság

a képviselőház márcz. 18-ik ülésén.

Ghyczy Kálmán elnök bemutatja: Erdővidék több községét, melyben a főlorsolt községek megyeiileg való egyesítését kéri.

Következik az államköltségvetés, jelesül a vallás- és közoktatásügyi miniszterium költségvetésének részletes tárgyalása.

Mednyánszky Árpád b. a vallásszabadság és polgári házasság érdekében emelt. Csodálkozik, hogy Pór most egyszerre ellenzi a bosnyákok és a magyarok közti házasságot, midőn egy szava sem volt az ellen, hogy Magyarország Boszniával összeházasítottassék. (Élénk derültség a baloldalon.) Azt hiszi, hogy az esztendői választók sokkal szívesebben látnák a polgári házasságot, mint a mi összeházasításunkat Boszniával. Értetlenség tartja, hogy a klérikusok és ultramontánok ellenik ezen szabadelvi eszméket, mert hiszen a clerus és az ultramontánok, ezek között a jezsuiták, akkor ilték legfényesebb diadalukat, midőn a reactió felemelte zászlaját. (Helyeslés a baloldalon.)

Pártolja Irányi hat. javaslatát.

Pauler Tivadar igazságügyminiszter kijelenti, hogy a főpapság és a clerus hazánkban nagy szolgálatot tett az önkényuralom, a germanizáció ellen, s ezért a magyar clerus elismerést, de nem gáncsol érdemel. (Helyeslés.)

Pór Antal (esemélyes kérdésben) kijelenti, hogy nem a bosnyákokról, hanem csak a mohamedánokról szövegt.

Mednyánszky Á. b. kijelenti, hogy a magyar főpapság tették lehetségessé a concordatum kiterjesztését Magyarországra.

Bessenyei Ernő kérdi a minisztert: szándékozik-e a katonai apátás ügyében egy intézkedni, hogy annak jövedelmeit ne a kalsburgi jezsuiták kapják?

Trefort Á. miniszter kijelenti, hogy ezen, valamint egyéb kérdésekben megindultak a tárgyalások, melyek eredményét annak idejében elő fogja adni.

Turgonyi Lajos érkezettnek látja az időt mind a vallás-szabadság, mind a polgári házasság kérdésének megoldására, s azért pártolja Irányi Dániel határozati javaslatát. (Helyeslés balról.)

Gullner Gyula egy 15 tagu bizottság kiküldetését indítványozza az alapok és alapítványok megvizsgálása végett, azon utasítással, hogy a bizottság jelentését még ezen évben tegye.

Trefort Ágost miniszter elfogadja az indítványt, de Irányi határozati javaslatát mellőzteti ki.

Szavazásnál Irányi Dániel határozati javaslatának első részét, mely a vallás-szabadságra vonatkozik, a többség elfogadta.

Eszől elfogadtatott Gullner Gyula indítványa, s kimondatott, hogy Helfy határozati javaslatát a költségvetési törvény megalkotás után fog tárgyalni.

Ez az általános vita befejeztetvén, következett a részletes tárgyalás.

Szeged város közgyűlése.

Szeged város bizottsága 18-an rendkívüli közgyűlést tartott. A közgyűlés tanácskozási formájában helyiely közel kiűrt a keserűség, a kétségbeesés, az egyes kormányközegek elleni vád; de a közgyűlés általában véve nem recriminált, hanem határozott a legközelebbi teendő, a pillanatnyi helyzet feladatait iránt és bizva a jövőben, komoly és nagy figyelemre méltó eszmecserét folytatott a város újja alkotásának óriási feladatai tárgyában.

A közgyűlésen számos meghatározó jelenet is történt, melyek felejtethetetlenek lesznek az őt jelen voltak előtt.

A tanácskozást Dáni főispán nyitotta meg. A siralmas helyzetet festé, a tett erőfeszítéseket, azok sikertelenségét. A város iszonyu pusztulását. Isten akarta így — szölt — meg kell nyugodnunk szent végzetében! A főispán szavait félbeszakította zokogása; az mélyen megindító jelenet volt.

A főispán a részvételének elbeszélése után, első sorban a király fejedelmi nemességéről, melyet Szeged iránt tanúsított és a királyi látogatásról emlékezett meg. A közgyűlési tagok, főispán e szavainál zajos, lelkes eljenzést hangoztattak.

A főispán ezután a kormány működéséről szölt. Elmondá, hogy Tisza Kálmán miniszterelnök elutasításakor becsület szavát költötte le, hogy rombadől város újjáalkotását az országgyűlésen a legerélyesebben fogja sürgetni és hogy az országgyűlés pártkülönbőség nélkül a legteljesebben és a segélyre készen törekszik Szeged újból felvirágoztatására.

A közgyűlés első sorban köszönetet szavazott a Felsőnek, a részvételüket tetteg tanúsított törvényhatóságoknak, az itt időzött országos képviselőknél, testületeknek, a tüzoltóknak s ezek sorába különösen a katonaságnak.

Bejelentetett, hogy a tanács és a tisztviselők megkezdik működésüket! de a rendőri teendőkre nézve a kivételes állapot még egyideig fennmarad.

A Szegeden maradt lakosok részére barakkokat építenek.

A közgyűlés intézkedett a Szegeden maradt vagy elmenekült lakók összeírásáról és élelmezéséről.

A polgármester a közgyűlésen bejelenté, hogy Tisza miniszterelnök elrendelte, miszerint az alföldi vasutöltés megállítását és hogy a város területéről a viz kiszivattyuztassék.

A közgyűlés elhatározta, talkérti a kormányt, hogy a vizet a városból mielőbb lecsapoltassák, a várost körtöltéssel övedék még ez évben. Továbbá elhatározta a közgyűlés, hogy az összes károk összeírtrán, eshetleg kölcsönrel pótolassanak, s hogy kórvényezni fogja Uj-Szeged bekebelezését.

Ezekből állanak a mai közgyűlés határozatai. Ezeket kívül a közgyűlési tanácskozás folyamában számos terv és indítvány pendített meg.

Általában hangsúlyozták, hogy a lakosság csak hamar visszatér, ha látja, hogy jövője biztosított; s hogy a kormány és a törvényhozás erőteljesen közreműködik Szeged újra alkotására.

A tanácskozás folyamában a következő indítványok merültek fel: Szeged lépjen ki a percsórai társulatlól; új vízvédrendszer léptetessék életbe; a vidéken szétszort hivatalok pontosításának össze Szegeden, hogy ez által a város építése előmozdittassék; a károk térítessenek meg; vétessék fel tíz millió építkezési kölcsön; a város teljesen újra szabályoztassék; adassék Szegednek hat havi moratórium; a Tiszaszabályozás győkelesen reformáltassék; a képviselőháznak terjesztessék fel emlékirat, mely feltárná a kormánybiztosok késésmét és könnyelmű vagy tehetetlen voltát.

A közgyűlés mindezen, mind a fölmerült és ehez hasonló eszmék, javaslatok és tervek tárgyában azt határozta, hogy mindezek megvitatására nagy bizottságot küld ki, s majd egy fog részletes megállapított javaslatot a közgyűlés elé terjesztjen.

Egyszersmind tudathatom, hogy a pénzbeli segélyadományok kiosztása csak a károk felbecsülése után fog történni. — Élelem egyelőre bőven van.

A szegedi vész.

Tisza Kálmán ki a tegnapelőtt délután s a tegnap délelőtti Szegeden tölté, az Uj-Szegeden elhelyezett menekülteket és lakhelyeiket, valamint Szeged száraz részeit tekintette meg a megvizsgálta az élelmezés vezetőket. Beható tárgyalások folytak a miniszterelnökek, melyek alapján megfelelő intézkedések tétettek.

Délelőtti 11 órák az osztrák államvasut indóházában a miniszterelnök egy szegedi küldöttséget fogadott, mely Polczner Jónó ügyvéd vezetése alatt jelent meg. Polczner többek között fölemlíté, hogy a Szeged érdekében az országgyűlésen Bakay által benyújtott indítvány nem felel meg a lakosság intencióinak a kéri a miniszterelnöket, hogy ez indítványt irányadónak ne tekintse.

A miniszterelnök adott válaszában azt mondta, hogy Szeged sorsát valóban meghatónak, megrendítónak találja, a mi a kormány részéről történhetik, — az biztosan és a lehető leggyorsabbban fog megtörténni. Azt hiszi, a feladat nehéz, de reményli, nem legörözhetetlen, az első teendő mindenestre az, hogy a város a víztől megszabadíttassék, a további feladat lesz azután, hogy a kormány, a hatóság, valamint az egyesek munkálkodásának közreműködése mellett a város helyreállíttassék s a jövő veszélyek ellen biztosíttassék. A mi pedig az említett indítványt illeti, a törvényhozás, bár honnan jöjjön valamely indítvány, megfontolja: vajjon észszerű-e vagy nem s a szerint elfogadja; az utóbbi esetben még akkor sem, ha az tetszetős alakban terjesztett volna is elő. Így fog az történni a beadott indítvánnyal is, melyet szölt bár jóakarattal eredtetnek, de észszerűnek a maga részéről nem tarthat.

Dáni Ferenc főispán és Szabados János tanácsnok, Szegedről ma a következőket sürgönyzik: Szeged város szerencsétlen lakosságát mélyen meghatotta azon meleg részvét és gondolkodás, melylyel úgy a városok és községek, valamint egyesek és testületek a rettenetes csapást enyhíteni siettek. Addig is, míg Szeged törvényhatósága illel kifejezést adhat haláljának, fogadják az illetők a nyújtott segélyért legforróbb köszönetünket. — Dáni főispán és Szabados tanácsnok.

Szegedről jelentik tegnapi: A ma történt hivatalos összeírás szerint Rókuson áll 14 ház. Ebből lakható 9. Az alsóvároson áll 56 ház. Ebből lakható 42. A palánkban áll 247 ház. Ebből lakható 217. A többi mind rom. Egy távírdahivatalnok, mint épen most jelentik, megörült. A többiek megbetegedése kimerülés következtében valószínű.

A király szegedi körútról.

Azon szomorú körútról, melyet a király hét-főn délelőtti Szegeden, jobban mondá: azon romokkál tarkított víztükrön tett, mely a megsemmisült Szegedet takarja, még néhány részletet találunk a lapokban.

Igy a csolnokoknál alkalmával a király észrevett egy ladikot, melyben két ur állt s valamivel foglalkozni látszott. A király megszólítására a csolnokban ülő urak egyike, azt felelte, hogy társ a liposéi „Illustrirte Zeitung”-nak rajzolója, ki épen azon van, hogy azt a jelenetet, midőn ő Felső a szerencsétlenség színhelyét megszemléli, megörökítse. Ő Felső megelégedéssel fogadván a választ, tovább folytatta vizitútját.

A király figyelmét emmi sem kerülte ki. A relliskolában megszólított egy szakácsnőt, ki épen levelet vitt az írvaház menekültjeinek: — Ki főz itt és mit főznek? Van-e sok szegény nép e helyen elszállásolva? A szakácsné helyett a főispán akart felelni. „Hagyja kérem, szölt a király, hadd beszéljen.” A szakácsné az előbb tett kérdésre felelve, az mondá: „Nagyságos ur! rántott levest.” A főispán intőleg közbe szölt: „Ez a felséges király.” A király erre azt mondá: — Nem kell azt mindenkinek tudni.

Körülja közben, sürgönyzik az Egyetértésnek, a királyt a látvány borzasztóssága annyira meghatótta, hogy könyezett. A töltésen összegyűleget a néppel s többeket megszólított közölük. Kérdezgette, mire van szükségök s vigasztalta őket, azt mondván, hogy miand el fog követni, hogy Szegedből kevetkező évek alatt virágozó város legyen. Tiszának elmentetelkor maga a király mondta, hogy maradjon és tájékozódjék a körülményekről és tegyen neki jelentést. Elmentele után Tisza elnöklése alatt a vészbizottság rögtön összeült s tanácskoztak Szeged biztonságba helyezése iránt.

Szeged pusztulása.

A katasztrófa legelső napjáról adjuk még a következő leírást:

Csónakba ültem körüljárni a várost, esetleg menteni. A városból térre nyíló egyik utca szögletén már reggel óta sürgöny vizben áll egy egyéves csikó. Szegény pára, meg sem mozozan. Nem segít senki, most drágább kincset, emberéletet kell menteni. De hogy foly a mentés? A pontonok, melyeket katonák vezérlelnek, emberek mentenek, míg a csónakok tulnyomó része csupán vagonot. És milyen vagonot? Rendesen a legértékeltenebb tárgyakat viszik magukkal a szegény emberek. És ez fölötté jellemző arra nézve, hogy a remülést mennyire megzavarta a szerencsétlenség. Csak néhány példát. Midőn tegnapi levelemben említett három leány közül az egyik csónakra szállt megmutatni, hogy mely házban rekedtek szölti, testvére utána kiáltotta: „Mari! a mozsarat el ne felejtéd!” Szegénynek tehát, a ki életén és rajtavalóján kívül egyebet nem menthetett meg: akkor, midőn apját, anyját mentek menteni, nem jut egyéb eszébe, mint a mozsár. Egy másik 3 virágcserepet mentett apró virágpalántával. Talán maga öltette, ápolta, azért volt kedves előtte, hogy legelőször is annak megmentésére gondolt. Egy harmadik ölebecskjét hozta csak ki magával. Legértékesebb (ha ugyan annak nevezhető) volt, midőn egy ház ablakán koporgó alakot ment megmenteni egy szomszédos csónak. Csizmadialeány volt, ki göröcsösen tartotta kezében dohánytartó szitáját és hosszuszárú pipáját.

Tovább haladva a szök utakon, mindenfelé a legnagyobb életveszély között lehetett csak előre jutni. A többnyire vályogból épült házak jobbra-balra, recsege-ropogva dőltek össze, maguk alá temetve mindent a mi bennünk volt. Emberélet sok esett áldozatul. Sokan abban a pillanatban veszték el, midőn már legközelebb volt a segély. Így a már megtáviratozott eset, midőn tőlünk alig 20 lépésnyire szakadt le a ház, maga alá temetve családát, melyet menteni akartunk. Csak ha most visszagondolok arra az expedícióra, vagyok képtelen felogni azt a nagy veszélyt, melynek a mentők magukat kitették. De nemcsak az összeomló házak nehezítették meg az előre jutást, hanem a vízen uszó tömeges butoradarak, házfedelek, gerendák, deszkák, hordók stb. Olykor-olykor borzadva tekintettünk egy helyre, hol vízbe fulltak holtteste uszott, arczával a zavaros hullámokba temetkezve. E szök utcákban több oly csónakkal találkoztunk, melyeknek birtokosai csak pénzért akartak menteni; vagy ingyen mondtak ugyan, de csak maguknak a mások vagyónát.

Hogy hány ember veszett el, azt constatálni most még nem lehet.

A makkos erdőben egy szegény ifju anya, ki két gyermekével nem birt elmenekülni, megfagyott gyermekeivel együtt. Többen is voltak, kik nem tudtak elmenekülni, a vízbe nem haltak ugyan, de megfagytak. Ki tudja hány embert temettek maguk alá a házromok. Ha meggondoljuk, hogy az ár oly rohamosan jött, hogy a mélyen fekvő külvárosok házaiból nem tudtak menekülni, mentésre csak harminc ponton és néhány ladik állt rendelkezésre, a házak pedig többnyire már a délelőtti folyamában dőltek össze, okvetlenül számos áldozatnak kell a romok alatt feküdni.

A legnagyobb nyomor a töltéseken és azok a helyeken volt, a hova a menekülteket szállították, de erről legközelebb.

Határ- és mezőrendőri szabályrendelet.

(Folytatás.)

26. §. A mezei utak egész hosszúságukban mindkét felől kiezövekelendők és 1-hetleg mindkét oldalon vízárkokkal ellátandók.

27. §. A mezei fűtők szélessége legalább 6 m/. a mellékutaké 3 m/. az ösvényeké 0-8 m/. legyen; a marha hajtó utak (csorda kihajtó utak) legalább 12 m/. szélességűek és úgy legyenek elkészítve, hogy a szomszédos földek, a marhák által eshető károktól lehetőleg megóvva legyenek.

VI. Szakasz.

Társulati viszony.

28. §. Ha valamely határrésznek egy föle terményekre (szőlő, gyümölcs, káposzta, vetemény

vagy ióher) való használat, vagy pedig közös gyepük, árkok, utak és ültetvények közös fentartása czéljából, egy társas viszony létesített szándékoltatik, az szabályrendelet által állapítatik meg.

29. §. Egy községbeli szölt tulajdonosok közt rendszerint egy ily társas viszony létezővén, annak rendfentartási közegeül, míg más irányban intézkedés nem tétetnek, a községi előjáró és a határfelügyelő bizottság tekintendő.

30. §. A szölt tulajdonosok birtokuk nagysága arányában szavazattöbbséggel határozzák el: a) a szölt zárlatot és azon feltételeket, melyek alatt az egyes tulajdonosok, a zárlat ideje alatt szöltjükké menni jogosítvák; b) a szölt örök felállítását; c) az általános szüretnek kezdetét vagy esetleg elnapolását;

31. §. Azon tulajdonosokat, kiknek szöltök korai vagy későn érő szölt fajokkal vannak beültetve, sajátjuk feletti rendelkezési jogukban gátolni nem lehet, korábban vagy későbbben megtartandó szüretelésükben korlátozni nem lehet, főképpen ha az által a többi birtokos-társaknak tetemes kár nem okoztatik. A ki azon jogát igénybe akarván venni köteles ebelt szándékát a határfelügyelő bizottsághoz bejelenteni, mely is a szölt birtokos társulat nyilatkozatát bizonyos határidőn belül meghallgatja. A határfelügyelő bizottság azon szöltök örzete feletti szabályszerűen kell, hogy gondoskodjék a meyeleken a szüretelés később tartatik; az örzési költségeket az illető szölt tulajdonos hordozza.

32. §. Mezőben elkülönített szöltök tulajdonosaira a fentti intézkedések hatálylyal nem birnak.

VII. Szakasz.

Ültetvények.

33. §. Szabad mezőn szölt venyigeket a szomszéd szántóföld barázdájától 1 m/. komlót 2 m/. szölt szomszédaságában pedig 3 m/. távolságra szabad csak ültetni.

34. §. Magas törzsű egyedül álló gyümölcs vagy díszfák a határtól 7 m/. törpe fák pedig 2 m/. távolságra ültetendők.

35. §. Fa ültetvények a szántóföld határhoz 7 m/. szöltökhöz 14 m/. távolságra ültethetők; az északi oldalon pedig fél annyi távolságban.

36. §. Patak mentén és a talaj megszilárdítása végett ültetett faemek egészen ki a határszélig is ültethetők, sik mezőn azonban a szomszéd földhez közel csak csekélyebb magasságra nevelendők a fák.

37. §. A szomszéd felszámolása folytán át és hátrább ültetendők, de sőt egészen kiirtandók:

a) gyümölcsfák, melyek körfogata 20 cm., cseresnyé és diófák, melyeké 30 cm., (1-50 m/. magasságban mérve) kevesebb, a melyek a fent elöírt szabályoknak nem felelnek meg.

b) oly idősebb gyümölcsfák, a melyek törzse a határvonalon áthaljik, vagy pedig olyanok, a melyek épen azon állanak.

c) erdei fák sik mezőn, a melyek szintén a fenti intézkedéseknek nem felelnek meg.

d) azon fák, a melyek erdőszélén éppen a határvonal barázdáiban állanak.

Az a) és b) alatt jelzett eseteknél a határfelügyelő bizottság határozza meg a kártérítés mennyiségét.

VIII. Szakasz.

A legeltetés.

38. §. Minden tulajdonos jogosult földjeit saját belátása szerint használni, következőleg marha legelőnek is, a bevetett szántóföldek kár ellen való biztosítása mellett.

Mindazok, kik földjeiken egészen 10 holdig megfelelő fekvésben (ugyarban is) marháikat legeltetni akarják, kötelesek az illető földeket úgy bekeríteni, hogy a marhák károkat ne okozhassanak; a juhokat pedig cserény aklakba (kosarakba) és pedig kizárólag csak nappal legeltetni.

39. §. A csordákban közös legeltetés a szántóföldeken és réteken beszüntendő.

40. §. Több birtokos egy tagot képező föld-birtokát közösen legelőnek használhatja, kötelesek azonban a szomszédos földek kár elleni megóvása czéljából sövénykerítésekkel és egyéb védművekkel legelő marháikat azoktól elzárni.

41. §. Ennek elmulasztása folytán ha a szomszéd tulajdonosok panaszt emelnek, a határfelügyelő bizottság által azon hiány elenyésztéséig a legeltetés beszüntetendő.

A községi tulajdont képező földek legeltetésére nézve is a fenti intézkedések állanak fenn.

42. §. A marhák csak is felesketett pásztort, vagy a tulajdonos személyes pásztorklása alatt hajtathatnak legelőre. Felügyelet nélkül semmiféle marha sem turetik el a határon.

Tilos a pásztornak legeltetés végett átadott marhákat önkényileg a legelőre hajtani. A legelőre kihajtástól elkésett marhákat a tulajdonos, vagy családja kötelesek a csordához hajtani. Békerített helyen vagy özvekelve legelő marhákat a tulajdonosok a helyszínre vezetni kötelesek.

Iskolaköteles gyermekeket olyképen pásztort szolgálataira alkalmazni, hogy az által az iskolázatástól visszattartassanak, tilos.

43. §. A községi legelőknél miként való használatát a marha arányosítási szabályrendelet állapítja meg.

44. §. Minden községben a legelő marha állomány a lehetőségig csordákba osztandó, s a

községi előjáróság által a felesketett pásztorknak számbaadandó. A határfelügyelő bizottság határozza meg azt, hogy a községi lakos marháját mely csordába kell, hogy adja.

45. §. Nagyobb terjedelmű batárrészek legeltetésére nézve a birtokosok külön pásztort alkalmazhatnak, csak hogy annak feddhetetlen életben embernek kell lennie.

46. §. Pásztori szolgálata általában csak megbízható egyének alkalmazhatók. Arra alkalmazlanok mindazon egyének, a kika mezőrendőri szabályrendelet 52. §. szerint csőzőknek sem alkalmazhatók.

47. §. A pásztork a szolgabíró által fogadalm alá vétetnek és szolgálatuk hű teljesítésére felesketetnek.

48. §. Szolgálati hanyagság miatt a pásztork a határfelügyelő-bizottság által megfenyítetnek, ismétlés esetében szolgálatukból elmozdítatnak, még pedig egy vagy több év tarmára a községre, sőt mindenkorra az egész megye területére nézve is; ily határozat a szolgabíró által hozandó és a megyei községekben közhírré teendő.

II. Mezeirendőrség.

49. §. A mezei birtok bármily nemű megcsenkitása vagy azon elkövetett károkat, a mennyiben a büntető törvénykönyv határozványai alá nem esik, mezei áthágásnak nyilváníttatik, melynek megtorlása végett, a káros kívánatára vagy pedig valamely mezei csőz feljelentésére a hivatalos eljárás megindítandó.

50. §. Mezővédelemre csak oly mezővédők (csőzők) eskettethetnek fel, a kik a község által, vagy az egész határ, vagy annak egyes dűllői, vagy magánzók (hársulatokat is tekintetbe véve) által nagyobb, és rendszerint 100 holdat tévő tagok örzítésére lettek felfogadva. De kivételesen külön csőz, a határfelügyelő-bizottság javatára, kisebb kiterjedésű birtok részére is felállítható a szolgabíró engedélye folytán, ha feltehető, hogy a mezeirendőri szabályrendeletek szigoruan meg fognak tartatni.

51. §. A mezővédőket (csőzőket, határpásztorokat) a szolgabíró, a szolgálat adó felszólítás folytán esketi fel. A felesketett mezővédőnek igazolására egy bizonyítvány adandó, melyben a leteett eskü igazolandó és azon határrész terjedelme is határozottan megjelölendő, a mely örzítésére van bizva.

52. §. Az eskü csak oly egyénektől veendő bé, a kik feddhetetlen józan életűek. (Folyt. köv.)

BELFÖLD.

(A paptanító.)

Pata, márcz. 17. 1879.

Tisztelt szerkesztő ur!

Ha megengedi, írok valami olyat, mi nem a „farsangi utóhangok” közé illik bé. Ebben a mi kicsiny falunkban, fájdalom! nem adta elő magát alkalom a lábainkkal való érdemszerzésre. Történik itt azonban egy idő óta valami szokatlan dolog, elköveti pedig egy pap, s mert kimerésztet lépi a rendes kerékgyásból, megérdemli, hogy ország-világ előtt dellengésre állíttassék.

De előbb hadd mondjam el, mi is tulajdonképen ez a „Pata”, a honnan írok, mertalig hiszem, hogy mindenik térképben compact betűkkel lenne megjelölve.

Ez bizony csak egy kis falu, hol a román ajku lakosság közt 9—10 magyar, ev. ref. család is fészket rakott, daczára azonban e szám kis csínyességének: csinos, sőt igen tágas templommal, ahoz képest elég tisztességes paplakkal s iskolával bir az egyház, egy ezeltől mintegy 60 évvel elhalt buzgópatronus alapítványa folytán, ki a pap mindennapi kenyérért is gondoskodott. Ebből látható, hogy ez mint anyagyáz, még fiatal, mely azonban abhelyatt, hogy az idővel izmosodott és bokrosodott volna, mindinkább foggyott és kopaszodott, s így szállott le végre 9 családig, s ezek közt is csak egy ember van, ki olvasni tud; sokan pedig közölük így beszélnek magyarul: „adj egy kis apát”, „menyek la plug”, „még van afáre” stb.

Hogy miért történt ez így, ki tudja? Sic fata...

Nekem azzal semmi közöm, nekem most az a dolgom, hogy — ha a szerkesztő is megengedi — a rosvilág szájára adni a mostani repaport, ki nem retten szokatlan dolgokat miveln, pedig alig néhány hava, hogy ide bebocsátottuk.

A tényállásra tehát:

Egy idő óta Marci szomszéd 6—7 éves fiát tiszta ruhába öltözve látom reggel és este elvonulni házam előtt, az iskolába el s az iskolából haza, sőt — mi több — hallani lehet tőle „jó reggelt!” „jó estét!”, de még kalapját megemelinteni sem restelli.

Persze a t. szerkesztő ur mi különöst sem talál ebben, de el nem hinné, ha ismerte volna csak néhány hóval is ezeltől ezt a kicsiny Jánost, a kiről, távolcska nézve, nem lehetett tudni, vajlon „urfi”-é, ki fekete kabátba jár, avagy valóban egy szerény földmivesnek fehérvászonba öltöztetett fia; ki, ha egy „kék ruhást” megpillantott: vadmacskaként rohant tova, s minden bátorsága és ügyessége csak a szilvalopásban összpontosult. Emellett értéssemre esett, hogy a többi Jánoskák és Katikák is hasonló metamorphosison mentek át, sőt még olvasgatnak és írklának is, ha nem egyébbel, legalább, krétával odahaza is.

(218-5) (236-000)
Elsinger M. J.
 Bécs, Neubau 2,
 Zollergasse.
WASSERDICHTER
 ZEMENTSTÖPPE
 DECKTÜCHER
 REGENMÄNTER
 WIENERBERG-LANDGUT-FABRIKSNIEDERLAGE
M. J. ELSINGER & SÖHNE WIEN.
 NEUBAU-ZOLLERGASSE 2
 esőköpeny, kocsitakarók, egyéb kiegészítők, szilikók, homlokzati szilikók.

Arverési hirdetmény.

A zalathnai m. kir. kohónál a következő évenkénti termelői vegy-
 gyártmányok, vagy egészben, vagy részletekben eladók:

3000—3500 méter mázsa vasgálicz, minimál ár méter mázsanként 2 frt o. ért. (106) (2—3)

500—1000 méter mázsa 66 B° foku angol kénsav, minimál ár méter mázsanként 6 frt o. ért.

50—100 méter mázsa másod minőségű rézgálicz, minimál ár méter mázsanként 10 frt o. ért.

A fentt kitett minimál árak csomagolás nélkül értendők.

A bélyeggel ellátott szabályszerű írásbeli zárt ajánlatok, melyekhez készpénzben, vagy állampapírokban — az értéknek megfelelő 10% bánt-
 pénz esatolandó és melyekben kijelentendő, hogy az illető az árverezési
 tételeket ismeri és azokat el fogadja, az 1879-dik év április-hó
 23. déli 12 óráig, a zalathnai m. kir. kohóhivatalhoz bekülden-
 dők. Később beérkező ajánlatok nem vétetnek tekintetbe.

Az árverezési feltételek alóli kohóhivatalnál betekinthetők, mely
 azokat kívánatra posta útján is megküldi.

M. kir. kohóhivatal.

(102) **IGÉRVÉNYEK** (4—5)
Hitel-sorsjegyekre csak 4 1/2 frt és bélyeg
Bécsi-sorsjegyekre csak 2 frt és bélyeg
 a kettő együtt csak 6 frt és bélyeg
 Fő-nyeremény **400,000 frt!** Fő-nyeremény
 Húzás április 1-én.
A MERCUR
 Csak Bécs kiadó hivatalának váltóüzlete Csak Bécs Wollzeile 13.

A kolozsvári Iparosok Hitelszövetkezete
 f. 1879-dik év március 30-dikán délelőtt 10 órakor,
 az IPAROS EGYLET helyiségében

közügyűlést tart

Kolozsvárt, 1879. március 18. **Az Igazgatóság.**

A közgyűlés tárgyai:

1. Az Igazgató jelentése a múlt 1878-dik évi üzletről, a felügyelő bizottság
 jelentésével, s ezeknek alapján a nyeremény felosztás.
 2. Az Igazgatóság és felügyelő bizottság véleménye, a múlt évben tett in-
 dítványra.

3. Három Igazgatósági és 20 felügyelő bizottsági tag megválasztása.

4. Jegyzőkönyv hitelesítése 3 tag kinevezése.

A közgyűlésen csak igazoló jeggyel vehetni részt. Az igazoló jegyek a tör-
 s-béteiről szóló okmány előmutatása mellett március 28 és 29-dikén az
 irodai délelőtti órákban szolgáltatnak ki. (110) (2—3)

Capsules de Matico de Grimaud & Co. Pharmaciens à Paris.
Matico-készítmények
 Grimaud és társa párisi gyógyszerészek.
 Ezen gyógyszerek legbiztosabb sikert nyújtanak a takar s minden-
 nemű idült és idő-kénti nyálkás kifolyás gyógykezelésénél; következő
 al-kban léteznek:
 1. **Matico befeckendő** Grimaud és társától, mely husz év óta
 leggyorsabb gyógykezelésnek tekinthető a legmakacsabb nyálkás folyások ellen.
 2. **Matico-millyék** Grimaud és társától, melyeket a gyomor meg-
 terhelése nélkül élvezhetni mert a gabontápanyag-lemez csak a végébe
 jutáskor olvad fel. (427—23) (19—24)
 Főraktár Bécsben: Nagyban szállítók Raahe Brunónál, Bäcker-
 strasse 1. Rüdiger Füllpönl, Wienstrasse 16. — Főraktár: Magyarországra
 nézve **Török József** gyógyszerésznél Budapesten. — **Kolozsvárt:**
Wolf J. és Dr. Hintz Gy. gyógyszerész utánál.

Süss Ferdinánd
 m. kir. egyetemi mechanikus Kolozsvárt
Mátyás királyntéza 4 sz. (10—*)
 Ajánlja jól berendezett raktárát, mely a következőkből áll
 u. m. mindennemű szemüvegből, acél-, kautsuhuk, béka-
 teknő, alumínium, ezüst és aranyba foglalva, Zwick-
 rekből, úgy mint patentzwick és szemüvegből. — Színházi
 látosóvek, táv- és gyorsóvek. Mindennemű hőmérők, hi-
 gany és fém-légsúlymérők (barometrumok).
 Ez utóbbiak több évi tudományos észleletek szerint
 vannak összeállítva és kolozsvári állás szerint sza-
 bályozva. Továbbá mindenféle célú házi távirók.
 Végre mindennemű orvosi készülékek és eszközök, vala-
 mint a különféle betegségeknek megküldendő ápolási eszközök és
 tárgyak, úgy mint Lister-féle kötési cikkek is kaphatók.
 Vidéki megrendelések rögtön és a legpontosabban intézettek el.

FERENCI IGNÁC
 Kolozsvárt, főtér 25. sz.
 ajánlja dúsan ellátott
 kész férfi, női- és gyermek cipők
 raktárát,
 Legújabb nagy választékban, pontos szolgálat és jutányos árak mellett.
 Mindennemű megrendelések legrövidebb idő alatt teljesítetnek.
 T. cz. vidéki megrendelők részére mértékű cipő, vagy számszerint
 azonnal teljesítetnek. (413—10) (21—50)

STEIN JÁNOS
 könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt
A magyar királyi egyetem
összes tudomány-kará-
nál használandó minden-
féle
egyetemi tan- és segéd-
könyvek
 jutányos áron kaphatók.
 Csak ugyanott kapható:
Szőlőépítés, mivélés és pinczekezelés
 XXI könyvmatu ábrával.
 Irta és az ábrákat rajzolta
Br. SZENTKERESZTY GYÖRGY.
 Ára 1 frt 50 kr.
TARTALMA:
 Előszó. I. Rész. Szőlőépítés. Pár szó a régi szőlőkről. Szőlő-
 építés. A hely megválasztása. Vízvezető utak. Rigolozás. Az ültetendő
 szőlőfaj megválasztása. Szőlőskola. Özővekelés. Az ültetés. Az új szőlő
 kezelése tökéletes beültetig. A pótlások. II. Rész. Szőlőmivélés.
 Bevezetés. Trágyázás. Karózás. Kötözés. 1-ső kapálás. Magfa választás és
 csipdesés. 1-ső daraszolás. Hónalozás. 2-ik daraszolás. Szitret. Metszés.
 A fedés. III. Rész. Pinczekezelés. Bevezetés. A pincze. Forraló
 kamra. Hordók. Sajtó. A szitret A must javítása és szaporítása. A Gal-
 lizálás. A czukortartalom meghatározása. A savanygtartalom meghatározása.
 A czukoroldat elkészítése. A Chaptalizálás. A forrás. Petiotizálás. A bor
 alkatrészei. A fiatal bor kezelése. A seprő (üledék). A bor lehuzása. De-
 rités (tisztítás). A bor szesztartalmának emelése. A borok elegyítése. A
 bornak palackozásba huzása. A bor hiányai és betegségeiről. Végző.
 Jelen a tapasztalatból merített 12 ívre terjedő népszerű és köny-
 nyen érthető módon írt mű hivatva van, különösen Erdély közép- és
 kis birtokosainak útmutatóul szolgálni a szőlőépítés, mivélés és pinczeke-
 zelés körül, s mint olyan, mely a szőlészlet e három ágát egybefoglalva a
 szőlőhegyhez mellékelte XXI sikerült könyvmatu ábrákat tartalmaz, borte-
 melőinknek kitűnő szolgálatot tehet — miért is felelte ajánljuk az illetők
 figyelmébe.
 Vidéki megrendelőknek legegyszerűbb posta utalványon
 1 frt 50 krt beküldeni, mely esetben a mű bérmentve küldeték meg.

STEIN JÁNOS
 m. k. egyetemi könyvnyomdász Kolozsvárt,
 ajánlja a kolozsvári ev. ref. főtanodának, általa már évtizedeken át kezelt
KÖNYV- ÉS KÖNYOMDÁJÁT,
 a melynek helyiségei a legutóbbi időben tetemesen megnövekedtek és a munka eszközei a kor igényeinek megfelelőleg, tökéletesítve és szaporítva vannak.
 A használandó betűk a jelenleg dív legmodernebb minták szerint öntvék, a könyvnyomdát kitűnő metsző kezeli. A nyomdai munkák kiállításához szükséges anyagok a legjobb
 és legolcsóbb forrásokból erednek.
PAPÍR GYÁRI ÁRBAN SZAMITTATIK.
 Munkát minden időben, még éjjel is elvállal és a leggyorsabban s a legjutányosabban eszközöl.
 A gépek elegendősége, valamint a munkaerők teljes száma teszi lehetővé, hogy minden
KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI MUNKÁT
 határozott időre, tisztán, ízléssel s oly olcsó árbán képes előállítani, hogy e nemből bármely hazai nyomdával versenyezhet.
 Mindennemű és nyelvű könyvek, bármiféle rovatos ívek, körlevelek, árjegyzékek, számlák, nász-, gyász- és vigalmi jelentések, névjegyek, meghívó-jegyek,
 tánczrendek, gyógyszerári-jelzetek, bor-, rozsolis- és más vignettek, újsíri és más alkalmi üdvözlők, baromutlevelek, vásározódulák, hirdetmények, bármely nagyságu
 falragaszok, szóval minden e szakba vágó munkák ízletes kiállítását elvállalja. (24) (15—*)
 Különösen a kir. törvényszékek, megyei- s városi hatóságok és a községi előjáróságok figyelmét bátor arra felhívni, hogy a hivatali szükség-
 letekre megküldendő nyomtatványok gyors kiállítására s legolcsóbb árszámitására különös súlyt fektet.
 Előleges költségvetéssel is készséggel szolgál, a gyakrabban előforduló s törvényszertő mintázatok birtokában lévén.
 A gyámsági és gondnoksági ügyek rendezéséről szóló 1877. XX. t. cikk életbeléptetése tárgyában a m. kir. belügyminister ur által az
 arvaszéknek részére kibocsátott ügyrendben előforduló nyomtatványokból —
 melyekből készletet tart — kismennyiségben konoz számra is jutányos árbán szolgál.
 1879.
 Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdászánál az ev. ref. tanoda betűivel Kolozsvárt.